19/04/2019

“Πάτερ δέξαι με ως τον Άσωτον”

/ Γνώμες

Μιχάλης Μιχαλακόπουλος

(Από την εποχή που υπηρετούσαμε τη στρατιωτική μας θητεία, έχουν έντονα αποτυπωθεί στη μνήμη μας, συζητήσεις μεταξύ συστρατιωτών, που αναφέρονται στην κορυφαία παραβολή του Ασώτου. Μετά από 50 χρόνια τις καταγράφουμε με νοσταλγία και τις προσφέρουμε προς

σχολιασμό).

Ήταν Αύγουστος του 1969. Η Μονάδα μας είχε πάει μια βδομάδα, στο λεγόμενο καταυλισμό, σ΄ένα γήλοφο, λίγα χιλιόμετρα έξω από το Ηράκλειο της Κρήτης. Είχαμε απλώσει τις σκηνές μας στην πλαγιά του γηλόφου, για να εκπαιδευτούμε, κάτω από πραγματικές συνθήκες εκστρατείας.

Τα βράδια, πριν και μετά το σιωπητήριο σάλπισμα, κάναμε χαμηλόφωνα συζητήσεις, με τους ομόσκηνους ή τους παρασκηνίτες μας, συνήθως για θέματα άσχετα με τη στρατιωτική ζωή.

Ένα από εκείνα τα βράδια, το φεγγαρόφωτο, υπόφωσκε στην πλαγιά τού καταυλισμού και έκανε ορατές τις «Ξυλοκερατιές», (χαρουπόδεντρα), που ήσαν αυτοφυείς, μέσα σε μια αραιά θαμνώδη βλάστηση. Τα ξυλοκέρατα, κρεμόντουσαν από τα δέντρα και μερικά είχαν πέσει πάνω και δίπλα από τη σκηνή, που είχαμε στήσει με το φίλο και συστρατιώτη, Κωσταντίνο, πτυχιούχο Θεολογίας, με άριστο ήθος, κοφτερό μυαλό και με φυσική και ανυπόκριτη ευγένεια .

Κάποια στιγμή είπαμε να δοκιμάσουμε τη γεύση των ξυλοκεράτων. Δοκιμάσαμε. Ήσαν πολύ σκληρά και άφηναν μια αμυδρά γλυκειά γεύση. Δεν τρωγόντουσαν!

Ξαφνικά το μυαλό μας πήγε στην παραβολή του Ασώτου!... «και πορευθείς εκολλήθη ενί των πολιτών της χώρας εκείνης, και έπεμψεν αυτόν εις τους αγρούς αυτού βόσκειν χοίρους και επεθύμει γεμίσαι την κοιλίαν αυτού από των κερατίων ων ήσθιον οι χοίροι, και ουδείς εδίδου αυτώ».

Αυτό ήταν. Δεν θυμάμαι να αλλάξαμε θέμα τις επόμενες βραδιές στον καταυλισμό. Αναλύσεις επί αναλύσεων.

Ετονίζαμε τα υψηλά διδάγματα της κορυφαίας αυτής παραβολής. Την ειλικρινή μετάνοια του Ασώτου και την απέραντη μεγαλωσύνη και συγχωρητικότητα του Πατέρα. Περισσότερο όμως μας απασχολούσε η ... «παρα-παραβολική» πτυχή, δηλαδή η στάση του Πρεσβυτέρου γυιού και του Πατέρα, στο πλαίσιο της ευαγγελικής περικοπής.

Χωρίς θεολογική γνώση έπαιρνα τη θέση του καλού και υπάκουου γυιού και υποστήριζα τις θέσεις του και τα δικαιολογημένα παράπονά του. Ο Κωσταντίνος, με άκουγε ήρεμα και με πολλή προσοχή, χωρίς να με διακόπτει!...

-Κωσταντίνε, σκέψου να ήταν πραγματική η ιστορία της παραβολής. Εγώ δικαιολογώ και υποστηρίζω τη θέση του μεγάλου αδερφού. Ήταν κάθε μέρα στη δούλεψη τού πατέρα του. Χωρίς να σηκώνει κεφάλι. Εργατικός, υπάκουος,

συνεπής. Χωρίς σπατάλες και διασκεδάσεις με τους φίλους του. Χωρίς αναγνώριση. Χωρίς καμιά ηθική ή υλική αμοιβή. Χωρίς να αμφισβητεί τη διαχείριση και τις αποφάσεις του πατέρα του. Άψογος !. Υπόδειγμα !..

Ετήρησε άμεμπτη στάση, ακόμα και όταν ο μικρότερος αδερφός, αξίωσε και έλαβε πρόωρα, ίσως χωρίς δικαίωμα, το μέρος της περιουσίας, που του αναλογούσε. Σεβάστηκε την απόφαση τού πατέρα. Μπορούσε και ο ίδιος να ακολουθήσει την ελκυστική, για ένα νέο, τακτική του αδερφού του, να «τα τσεπώσει» και να φύγει και αυτός για άλλη μακρινή χώρα!.. Δεν το έκανε όμως, γιατί ήταν συνετός, ηθικός και υπάκουος νέος!...

Και ενώ, Κωσταντίνε, ο μεγάλος γυιός της παραβολής, δείχνει αυτό το χαραχτήρα, ο πατέρας, σαν να έχασε το μυαλό του, βλέποντας τον άσωτο να επιστρέφει, αντί να πάρει ένα ξύλο και να τον κάνει του «αλατιού», τρέχει από μακριά, τον σφίγγει στην αγκαλιά του και τον λιώνει στα φιλιά. Δίνει αμέσως εντολή να τον ντύσουν στα καινούρια, να τον ποδέσουν, να του φορέσουν ...δαχτυλίδι, να σφάξουν το καλύτερο μοσχάρι και να ετοιμάσουν τρικούβερτο γλέντι!...

Και όλα αυτά, τα κάνει ερήμην του μεγάλου παιδιού, που εργαζόταν στα χωράφια εκείνες τις ώρες! Μεγάλη χοντράδα του πατέρα. «Ην δε ο υιός αυτού ο πρεσβύτερος εν αγρώ, και ως ερχόμενος ήγγισε τη οικία, ήκουσε συμφωνίας και χορών και προσκαλεσάμενος ένα των παίδων επυνθάνετο τι είη ταύτα..»

Εγώ θα γινόμουνα θηρίο. Θα φώναζα τους φίλους μου, θα μπαίναμε μέσα και θα τα κάναμε όλα άνω-κάτω. Θα αρπάζαμε τον άσωτο, μπροστά στα μάτια του πατέρα και των καλεσμένων και θα τον πετάγαμε έξω. Και όπως ήταν και ... λαμπροφορεμένος, θα γέλαγαν με το θέαμα και θα το ευχαριστιόντουσαν και οι καλεσμένοι.. «Ωργίσθη δε και ουκ ήθελε εισελθείν, ο ουν πατήρ αυτού εξελθών παρεκάλει αυτόν ..» Όταν βγήκε ο πατέρας έξω και τον παρακαλούσε να εισέλθει, εκεί του τάψαλε!... Του είπε πόσο άδικος και αχάριστος υπήρξε απέναντί του. « Ιδού τοσαύτα έτη δουλεύω σοι και ουδέποτε εντολήν σου παρήλθον και εμοί ουδέποτε έδωκας έριφον, ίνα μετά των φίλων μου ευφρανθώ, ότε δε ο υιός σου τούτος, ο καταφαγών σου τον βίον μετά πορνών, ήλθεν, έθυσας αυτώ τον μόσχον τον σιτευτόν...» Βαρύ κατηγορώ, φίλε Κωσταντίνε. Με τρανταχτά στοιχεία.

Ο πατέρας, τα δέχτηκε αδιαμαρτύρητα, αυτά που του έψελνε για πρώτη φορά το σωστό παιδί του, και δεν τόλμησε να αντιλέξει σε κανένα από όσα του καταμαρτυρούσε. Γιατί ήσαν όλα αληθινά. Κάτι μπόρεσε και ψέλλισε σα δικαιολογία μόνο, ότι ο αδελφός του ήταν νεκρός, ή χαμένος και αναστήθηκε ή βρέθηκε. Αφέλειες θα σκέφτηκε το σωστό παιδί. Πεθαμένος δεν ήταν τόσα χρόνια; Χαμένος δεν ήταν; Τι ήθελε που γύρισε; Να μας βάλει πάλι σε μπελάδες;

Στο άλλο ερώτημα, που είχαμε θέσει χτες το βράδυ, Κωσταντίνε, εάν τον έπεισε ο Πατέρας να εισέλθει, εγώ πιστεύω ότι δεν τον έπεισε και δεν εισήλθε. Φαντάζομαι να πήγε με τους φίλους του σε κανένα κοντινό καπηλειό για να ξεσκάσει. Πιστεύω, πως μια τέτοια αντίδραση ήταν πολύ ανθρώπινη και συνεπής, με αυτά, που είχε λίγο πριν καταλογίσει στον πατέρα του. Από στοιχειώδη αυτοσεβασμό δεν μπορούσε να εισέλθει. Σκέφτομαι ότι αυτό θα έκανα και εγώ, αλλά πιστεύω και κάθε νέος άνθρωπος. Ο μεγάλος γυιός, εκφράζει σε όλες του τις θέσεις και αντιδράσεις, κάθε λογικό, ενάρετο και συνετό άνθρωπο. Κωσταντίνε, βλέπω ότι δεν συμφωνείς με αυτά που λέω. Είμαι όμως πρόθυμος να ακούσω τις απόψεις σου «και με πείσεις, εάν με πείσεις».

Ο Κωσταντίνος, με νηφάλιο ύφος και θεολογική γλώσσα, θέλησε να μου τοποθετήσει τη σκέψη σε ένα άλλο πεδίο, επέκεινα του ορίου του ορθού λόγου και της ανθρώπινης λογικής. Μου έλεγε, ότι ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος με σοφία από το Θεό, ώστε η συμπεριφορά του να καθορίζεται με τρόπο, που ό ίδιος ο άνθρωπος ελεύθερα επιλέγει, με το νου και τη λογική. Του έχει όμως αφήσει και περιθώρια να μπορεί να αρθεί πάνω και πέρα από τη λογική, σε μια υπέρβαση των ορίων της, εκεί όπου η παρουσία του Θεού είναι περισσότερο αισθητή, σχεδόν ψηλαφήσιμη. Η βαθειά πίστη είναι το καλό εργαλείο για την υπέρβαση του λογικού, του ορθού και του φυσικού. Έδινε, ο Κωσταντίνος, μεγάλη έμφαση, στο ανθρώπινο λάθος και στην αξία της διόρθωσης, της αμαρτίας και της ειλικρινούς μετάνοιας, της ταπείνωσης, της συντριβής και της χωρίς όρια αγάπης, συγχώρησης και συγκατάβασης. Έφερνε πάντα, ως απόδειξη αυτών των θέσεων, τη ζωή του ίδιου του Χριστού. «Πάτερ, άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τί ποιούσι» ή «Αμήν λέγω σοι, σήμερον μετ΄εμού έση εν τω παραδείσω». Η αλήθεια είναι ότι εν μέρει με έπεισε και εν μέρει δεν με έπεισε!....

Μετά το στρατό, ο καθένας από τους δυο μας, ακολούθησε το δρόμο του. Ο Κωσταντίνος, ως υπάλληλος στο υπουργείο Εξωτερικών, υπηρέτησε σε πολλές χώρες, τριάντα πέντε ολόκληρα χρόνια. «Πολλών δ’ ανθρώπων ίδεν άστεα και νόον έγνω..».

Η ασημαντότητά μου, κόλλησε στη μεγαλούπολη, στο κλεινόν άστυ της

γλαυκώπιδος Αθηνάς.

Μετά σαράντα χρόνια, από την εποχή εκείνη του στρατού, κάπου στη Γορτυνία, ο Κωσταντίνος με ... ξετρύπωσε. Ήταν πάλι Αύγουστος!. Θυμηθήκαμε τα παλιά από το στρατό και .... τα θέματα από την Παραβολή του Ασώτου, που δεν είχαμε πάει μέχρι το τέλος! Ο Κωσταντίνος με ρώτησε, εάν άλλαξα άποψη για τον αδερφό του Ασώτου!..

Είχα όντως αλλάξει. Χρόνια με βασάνιζε αυτό το δίλημμα. Έπραξε ή δεν έπραξε σωστά το καλό παιδί της παραβολής; Μεγαλώνοντας, διαισθανόμουν εντονότερα τη μεγαλωσύνη της αγάπης του Πατέρα. Η επιείκεια πήρε μέσα μου μόνιμη θέση στον εσωτερικό κώδικα αξιολόγησης. Ο άνθρωπος, που μετανοιώνει ειλικρινά, πρέπει να τυχαίνει ευνοϊκής κρίσης και μεταχείρισης. Ήθελα όμως να μη μείνει και ό «άλλος», αδικημένος, πικραμένος και αμέτοχος της χαράς του πατέρα, πίνοντας στο καπηλειό, μέχρι το πρωί, για να σβήσει τον πόνο του!... Ναι, δεν μπόρεσε να αρθεί στο μέγα ύψος της συγχωρητικότητας και της συγκατάβασης του Πατέρα. Ναι, δεν μπόρεσε να ζυγίσει σωστά τι σημαίνει μετάνοια. Ήταν όμως δίκαιο να γευθεί και αυτός τη χαρά της μετάνοιας και της συγχώρησης, στον οίκο του Πατρός του. Φαντάστηκα τη συνέχεια της παραβολής: Περί το λυκαυγές, όταν οι φίλοι του είχαν φύγει και ο κάπελας λαγοκοιμόταν, «ήλθε εις εαυτόν» και πριν σωπάσουν οι χοροί, στο πατρικό σπίτι, έτρεξε, με όση δύναμη είχε, μπήκε μέσα λαχανιασμένος, γονάτισε μπροστά στον ξαφνιασμένο Πατέρα του και του είπε με όλη τη δύναμη της ψυχής του: Πάτερ δέξαι με ως τον Άσωτον!!!